

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K,
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K;
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne presle.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Izdati. Knjizna politika
(širina 88 mm) za enkrat 20 v.,
vsakrat po dogovoru.

27. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 3. aprila 1909.

Leto XII.

Prvi majnik je delavski praznik!

Prihodnja številka „Rdečega Prapora“
izide v torek, dne 6. aprila.

Velesila.

Avstro-Ogrska monarhija je velesila; med ti-
stimi državami je, brez katerih se ne sme zgoditi
nobena važnejša izprememba na zemlji. Taka je
vsaj teorija; praksa je včasih nekoliko drugačna.
Ko so lani Mladoturki izvršili svojo klasično revo-
lucijo, niso vprašali nobene sile in ponosnim ev-
ropskim vladam bi bilo zelo težko storiti kaj dru-
zega, kakor pozdraviti turški parlament in s tem
priznati izpremembo, ki je bila gotovo važnejša
kakor na primer aneksija okupirane Bosne. Vendar
so vsi diplomatje velesil prepričani, da se giblje
ves svet le po njihovi volji, da mora biti tako in
da je taka njih pravica. Posebno močna je ta «ve-
lesilna» zavest v glavah avstrijskih diplomatov.
Gospod Aehrenthal, ki se smatra ta teden za pr-
vega državnika svoje dobe, ni vedel šest me-
secev nič drugega, kakor da je Avstrija velesila
in da mora zato «varovati njen ugled», to se
pravi, povzročiti njenim prebivalcem milione in mi-
lione stroškov za vojne priprave in jih nagnati v
morečo skrb za usodo svojih sinov in bratov.

Ker je Avstrija velesila, ni mogla imeti duša
barona Aehrenthala miru, dokler se mala Srbija
ne poniža pred njo. Zakaj vse diplomatične finese
zaradi «nejasnosti», «nedostatnosti», «nezadovolji-
vosti» srbskih not niso pomenile nič drugega ka-
kor prevzetno voljo naše diplomacije, videti Srbijo
na kolenih, ker drugače gospod baron najbrže ne
bi mogel mirno spati.

Vsa ta doba razburjenja in razburjenosti je
zdaj za nami in že se gleda na dogodke lahko z
bolj objektivno kritičnim očesom kakor tiste dni,
ko so bili sveži in jih je ljudstvo dobivalo prepa-
rirane in garnirane s frazami uradnih koresponden-
nih pisarn ter oficijoznih in tendenčnih časnikarjev.
Nevarnost, da izbruhne vojna, je bila veličanska;
to se seveda ne da vtajiti. Ampak če se vprašamo,
kje so bili stvarni razlogi, da bi bila njih strašna
tragedija neizogibna, jih iščemo zaman. Diploma-
tičnega bombasta je bilo seveda cele kupe. Ampak
resnega povoda za vojno ni imela Avstrija ne en
trenutek. Zakaj resen povod bi bil le ta, če bi bila
nastala za Avstrijo kakšna navarnost. Kdor si ne
da imponirati s frazami zunanjih ministrov in nji-
hovih žurnalističnih pomagačev, pa ne bo ne en
hip verjel ljudem, ki bi radi sami sebe postavili v
svetlobo velikanske važnosti, da je bila za našo
državo vseh šest mesecev resna nevarnost.

Srbija se je oboroževala, izdala je za svoje
skromne razmere velikanske svote za vojaške na-
mene, organizirali so se vsakovrstni prostovoljci.
To je vse res. Prav tako je pa tudi res, da ni bilo
treba, da bi velesila postala do skrajnosti nervozna
zaradi takih simptomov. Ampak rahločutnega go-
spoda Aehrenthala so bolj kakor vse srbske puške
dražile nekatere srbske besede. Če bi tekla kri v
njegovih žilah nekoliko bolj mirno, tedaj bi mu bila
srbska nota z dne 14. marca prav lahko zadosta-
vala, kajti iz nje bi bil lahko spoznal, kar je bilo
najvažnejše: da Srbija sama ne bo začela vojne.

Ampak Srbija se je zanašala na severnega
strica. To je mogoče in verjetno. Tedaj pa je bila
Aehrenthalova skrb, prepričati se, kakšno realno

podlago ima to upanje. Vsi pa vemo, da je hodila
avstrijska politika vse drugo pot; ona je zahtevala
od Srbije «jasnejšo» izjavo in «direktno pobo-
tanje». Ne kar, je bilo za varnost Avstrije najnuj-
nejše, temveč kar je bilo za srbsko vladu v tedanjih
razmerah najtežje, je zahtevala avstrijska diploma-
cija. In kadar se bo pisala zgodovina te epizode,
bo moral nepristranski historik povedati, da ni iz-
hajala vojna nevarnost samo iz Belgrada, ampak
vsaj toliko tudi iz avstrijskega zunanega ministrstva.
Če bi za države veljali zakoni etike, bi se moralo
od velesile zahtevati več razuma, več bladnokrv-
nosti in več zgodovinske odgovornosti kakor od
male dežele; v epohi, ki se je zaključila s kapitu-
lacijo Srbije, se je pa zopet pokazalo, da ni tista
reč, ki jo imenuje ljudje «pravo», nič drugega, ka-
kor izraz moči. Tovarnar opira svoje pravo na
kapital in stroje, velesila pa na bajonete in kanone.
Etiki se pa sanjajo lepote o pravicah slabjšega in
dolžnosti močnejšega.

Boj vojni!

Iz govora poslanca Daszynskega na seji avstrijskega
državnega zbora dne 17. marca.

Socialni demokratje se dobro zavedamo, da
se oglašamo v resni uri za besedo. Tako slepi
nismo, da bi soglašali s hujskajočimi glasovi,
katera ubira del dunajskega časopisja proti Sr-
biji. Ubogi srbski narod je danes

razdeljen v šestih državah

in vsak narod mora smatrati tako raztrganost za
težko krivlco. Vemo tudi, da je Srbija gospo-
darsko odvisna od svojega soseda. Carinska vojna
še ni pri kraju, a ta carinska vojna je tehten do-
kaz, da postane Srbija lahko odvisna eventualno
od muhe avstrijskega ministra za zunanje zadeve.
Razumemo torej tendenco Srbije, ki želi dobiti
za svoj promet z blagom in za svojo trgovino
več svobode. Čimbolj smo pa pripravljeni, raz-
umevati tendenco srbske ljudske politike, čimbolj
sočustvujemo z vsakim narodom, ki se bori za
svojo

enotnost in neodvisnost,

tembolj moramo kot prebivalci te države odločno
nastopiti proti temu, da bi se s povečanjem moči
Srbije ustanovila

ruska predstraža

na Balkanu, ki bi bila v stanu, izrabiti vsak te-
žavni položaj Avstrije za neugoden pritisk na dr-
žavno in ljudsko življenje v Avstriji.

Če opazimo, kar se godi že pol leta v Sr-
biji, lahko razločujemo dva momenta: Najprej
dinastično politiko, ki je jetnica svojega
šovinizma, svojega stremljenja po popularnosti,
politiko, ki jo predstavlja mali Gjorgje. Ta poli-
tika čuti instinktivno, da je morda usoda dinastije
pri kraju, če se zdaj potegne in nastopi pot miru.
Zato igra va banque, da bi si ohranila mesto na
čelu zaslepljenega naroda. (Živahno pritrdjevanje
pri socialnih demokratih.) Kovačnica vseh teh po-
litičnih podjetij in diplomatičnih not srbskih dr-
žavnikov je

v Peterburgu,

kjer se niti ne trudijo preveč, da bi zatajili to
dejstvo. In kakšna je ta kovačnica? Zgodovina
ruskega projektorata je obenem zgodovina traj-

nega ruskega izdajstva, prav izdajstva na-
rodnih srbskih interesov. (Pritrdjevanje.) Avstrija
sicer nikdar ni veljala za zaščitnico Srbije, a ven-
dar ni bila njena politika nikdar Srbiji tako so-
vražna.

Če se misli, da je bila nesrečna usoda srb-
skega kralja Aleksandra, da je vzel Drago za
ženo, naj se ne pozabi, da je bil ruski car za
poročno pričo. Ali bi bil morda Peter mogel
stopiti na krvave stonnice prestola, če bi Rusija
ne bila dala... (Živahno pri-
trdjevanje pri socialnih demokratih.)

Ruska balkanska politika je tako brezumna,
da si ni mogoče misliti brezumnejše. „Rusko hip-
nozo“ jo imenuje Vladan Georgijević in srb-
ska politika ni imela nikdar toliko moči, da bi
se bila rešila te hipnoze. Srbska politika ni nič
drugega kakor bojevnica ruske oficijelne, doslej
bankrotne politike na Balkanu. (Odobranje pri
socialnih demokratih.) Z ozirom na to bi bila
Avstrija in ž njo vred mi neumni, če bi ne ho-
teli videti tega, če bi prav sedaj hoteli voditi po-
litiko, ne pravim popuščanja, ampak umikanja.
Na srečo pa se nam sploh ni treba umikati, saj
smo izjavili, da sklenemo najprej mir s Turčijo,
da se preneso suverenske pravice od turškega
sultana na našega cesarja. Posrečilo se nam je,
doseči sporazum in vsi upamo, da mu turški
parlament pritrdi. Tedaj se nam ni mnogo bati
od Srbije; nobenega odločilnega koraka nam ni
treba storiti, dovolj je, da si ohranimo položaj,
ki smo si ga doslej ohranili morda v viharnejših
časih. Lahko pravimo, da smo dovolj veliki, da
se obranimo vsakega oboroženega vmešavanja,
več pa ne, kakor to.

Vsak pameten človek ve, da nimamo v Sr-
biji ničesar iskati in ničesar pridobiti, da nimamo
namenja anektirati Srbije, da bi tam brez potrebe
izkrjavili, oslabili svojo državno in vojaško moč
in lahko doživeli trenutek, ko ne bi bili tako
močni kakor smo sedaj. (Pritrdjevanje pri socialnih
demokratih.) Pozabiti ne smemo, da Rusija ne
izpusti Srbije izpod svoje protekcije. Kolikor
utegne biti ta protekcija oficijelne Rusije zavrtna
in izdajalska, je vendar za Rusijo predmet časti in
ugleda, neprenehoma protežirati Srbijo.

Saj je „kadet“ Maklakov v dumi izdal
oklic, da naj Evropa razmišlja, če naj bi se vzel
v Bosni in Hercegovini referendum (splošno
ljudsko glasovanje) na pomoč, da bi Bošnjaki iz-
javili, pod katerim žezlom hočejo živeti. Kolikor-
koli bi bila ta ideja opravičena, bi vendar opo-
zoril gospoda Maklakova na dežele, ki so
mu bližje in kjer bi bil tak referendum nad
vse koristen. (Odobranje pri socialnih demo-
kratih.) Naj gre na

Rusko Poljsko,

kjer zdihuje 11 $\frac{1}{2}$ milijonov ljudi v resnični
sužnosti, ali pa Ukrajino, kjer je ves jezik,
25 milijonov duš obsegajočega naroda z enostav-
nim carskim ukazom spravljen iz sveta; in pre-
bivalce teh dežel naj vpraša, če hočejo
imeti „belega carja“ za svojega vladar-
ja. (Burno odobranje pri socialnih demokratih.)

Lahko bi se obrnil tudi do svojega veliko-
ruskega naroda; ampak ne nametuje naj se
demokratični Evropi za zaščitnika balkanskih Slo-

vanov, za protektorja in starejšega brata Bošnjakov in Hercegovcev.

Seveda se mora tudi vprašati,

kakšno idejo

more Avstrija postaviti proti oni ideji vseslovenskega pobratimstva. V Avstriji imamo dva svetnika, ki sta pa med širokimi množicami že davno izgubila svojo svetost; to sta

**sveti Birokracij
in sveti Militarij.**

(Odobranje pri socialnih demokratih.)

Iz teh dveh svetnikov se pa ne bo dala izvajati moralna moč, s katero bi se mogla postaviti politična in državna moč proti panslavizmu. Vrniti se moramo pač k virom te monarhije, k

živlenskimi interesom narodov.

Ne votle fraze v ustih ministrskega predsednika, ampak

resnična enakopravnost vseh narodov je moč in bodočnost Avstrije. (Burno pritrdjevanje in ploskanje pri socialnih demokratih.)

Bienertova vlada je seveda samo slučajna vlada. Nastala je iz bede in klavernosti stare Avstrije. Zgoraj se je šepetalo, da se hoče enkrat vladati ne parlamentarno, ne ljudsko, ne poljudno, ampak staroavstrijsko in tedaj se je našel Bienert. (Odobranje in veselost.) Ali nas morete prisiliti, da bi tej staroavstrijski vladi dovolili rekrute? Ali morete zahtevati, da bi dali tej državi vse, ne da bi vedeli, kam nas hoče

voditi ta država?

Dr. Geßmann nas je danes vzpodbujal, da naj z njim kričimo „Ura!“ Gospoda dr. Geßmanna ni treba biti strah za našo miroljubnost. Nam ni treba, da bi z njim kričali „ura“, da izjavimo vsemu svetu, da smo

za mir in proti vojni.

Naša miroljubnost je tudi v tem trenutku v interesu Avstrije. Vojna s Srbijo bi bila nepotrebna izguba krvi in nepotrebna izguba stoterih milijonov. Bila bi pustolovščina brez cilja in zmisla. Kaj pa šele svetovna vojna!

Preroka se nočem igrati, ampak pravico imam reči, da so v zadnjem momentu še drugi faktorji, ki imajo odločevati o vojni in miru, o blaginji in zlem in o bodočnosti narodov kakor kralji in cesarji, kakor diplomatje in ministri, da celo kakor parlament. (Živahno pritrdjevanje pri socialnih demokratih.) Zato tudi ne morem tako lahko verjeti, da bi se vnela vojna v bližnjih dneh, temveč mislim, da bi Avstrija, če se je kdaj znala kaj

učiti iz zgodovine,

morala to storiti zdaj in se vprašati:

Če ne vojne, kaj potem?

Na to pa je nujen odgovor: Ako naj vlada resničen in odkritosrčen mir med Avstrijo in balkanskimi državami, se mora gospodarsko razmerje med veliko državo Avstrijo in med malimi balkanskimi državami temeljito izpremeniti! (Burno odobranje pri socialnih demokratih.)

Kdor noče vojne, kdor je z nami vred za mir mora biti tudi za

dobro carinsko in trgovinsko pogodbo

med Avstrijo in Srbijo. Da, jaz se ne bi ustrašil niti enotnega carinskega področja med Avstrijo in balkanskimi državami. (Odobranje.) Industrialna Avstrija je nakazana na agrarne balkanske dežele. (Pritrdjevanje pri socialnih demokratih; ugovori pri krščanskih socialcih.)

Dr. Diamand: Mir, vojna stranka!

Dassynski;

Le s tem, da izprašamo svojo vest, da uredimo svoje razmerje do balkanskih narodov na zdravi podlagi, bomo preprečili, da bi imeli danes ali jutri opraviti z izbruhom sovraštva balkanskih narodov proti Avstriji, zakaj noben narod se

ne da zadaviti,

ne da bi protestiral.

V tej zbornici imamo stranko krušnega oderuštva. (Protesti pri krščanskih socialcih.) In prav ta stranka ima hura-patriote v svojih vrstah.

Schuhmeier: Rajši kri drugih, kakor svoje krajcarje, je njih načelo.

Dassynski:

Če imam odločevati izmed smrti in življenja naših vojakov in življenja agrarnega prešiča, nisem ne en trenutek v zadregi. (Odobranje pri socialnih demokratih.) Človeka volim in pravim: Prvi zakon državne notranje politike ni agrarni žep, ni prešič agrarcev in njegova cena, ampak narobe: Konzumujoče ljudstvo, državljani, ki tvorijo moč te monarhije. Vlada naj bi ne računala preveč s hurapatriotizmom teh gospodov, kajti če hoče v bližnji dobi doseči mir, bo morala voditi boj z njimi. (Živahno pritrdjevanje pri socialnih demokratih.) Razumelo se bo, da se socialni demokratje nikakor nočemo spuščati v pustolovščino vojne, kajti prepričani smo, da se bomo mirnim potom lahko na kak način pobotali in spravili s srbskim narodom in dokler nismo na koncu te poti, kličemo: Vojne ne potrebujemo! — ter izjavljamo:

Boj vojni!

(Živahno, dolgotrajno odobranje pri socialnih demokratih.)

Iz stranke.

Štajerska deželna konferenca.

V nedeljo, 28. marca se je vršila v Celju, pri „Zelenem travniku“ deželna konferenca, ki je za razvoj naše stranke na Štajerskem največjega pomena. Kar se je že davno nameravalo, a kar so neugodne razmere doslej ovirale, se je v nedeljo izvršilo: Ustanovila se je deželna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke za Štajersko. Prvo, kar se je s tem doseglo, je jasnost razmer. Vsak sodrug na Štajerskem bo poslej vedel, kateri organizaciji politično pripada. S tem pride jasnost tudi v delovanje, ki se nedvomno oživi in tako ne bo dolga pot do realnih uspehov.

Konferenca se je udeležilo 34 delegatov iz vseh važnejših spodnještajerskih krajev. V predsedništvo so bili izvoljeni sodrugi: Ignac Sitter (Trbovlje), Ivan Baraga (Brežice) in Ferdinand Valenčak (Velenje); zapisnikar je bil Florijan Stigel (Zidani Most). Konferenca je odobrila dnevni red, predložen od izvrševalnega odbora:

1. Politični položaj in deželnozborske volitve na Štajerskem;
2. Organizacija;
3. Tisk;
4. Slučajnosti.

V imenu celjske lokalne organizacije je konferenco pozdravil sodrug Streicher, želeč ji čim popolnejši uspeh.

O prvi točki je obsirno poročal sodrug Ethin Kristan. Pojasnil je aktualna politična vprašanja, njih postanek in razvoj z delavskega stališča; zlasti je razložil vzroke bosenske aneksije in njene posledice, ki so prav v tem času do skrajnosti napele položaj. Potem je opisal genezo štajerske volilne reforme, katero mora delavstvo smatrati le kot obročno odplačilo, ki mu bo moralo slediti uresničenje načelne socialno-demokratske zahteve, splošne in enake volilne pravice za deželni zbor. Raziskal je interese delavstva, ki ne prihajajo doslej v deželnem zboru nikakor do veljave. Prav zato, ker je deželni zbor v prvi vrsti gospodarska korporacija, je za delavstvo največje važnosti, da doseže tudi tam svoje pravice. Napredek, ki se kaže v volilni reformi, mora delavstvo pri sedanjih volitvah izrabiti ter v ta namen z največjo žilavostjo poseči v volilni boj, ne le da si pripori primeren prostor v deželnem parlamentu, ampak tudi posebno zato, da seznaní ljudstvo s socialno-demokratskim programom in delom.

Končno je poročevalec priporočil sledečo resolucijo:

Za razpisane deželnozborske volitve naj se v dosego čim večjega praktičnega uspeha vodi agitacija:

1. z volilnimi shodi;
2. z letaki;
3. z okrajnimi konferencami, ki naj se skličejo v središčih prometa in industrije. Prireditelji teh konferenc imajo v prvi vrsti skrbeti za obilno udeležbo iz vseh krajev okolice, da se na njih spopolni zaupniški zistem in organizacija ter da se s konference raznese detaljna agitacija po vsem okraju.

Razvila se je debata, ki je pa deloma posegala tudi v vprašanja organizacije, valed česar se je sklenilo, da naj poda najprej se referent za

drugo in tretjo točko svoje poročilo, potem pa naj se izvrši skupna debata.

O organizaciji in tisku je tedaj poročal sodrug Anton Kristan. Da se pospeši socialno-demokratsko delo med štajerskimi Slovenci, se mora postaviti organizacija na krepko podlago, ki se bo jemala z določbami strankinega statuta in veljavnih strankinih sklepov. Med slovenskimi delavci je politična organizacija doslej pomanjkljiva, zlasti ji je nedostajalo središča, vsled česar se je smatral Gradec večinoma za centrum vsega socialističnega dela na Štajerskem. To je pa popolnoma napačno, zakaj slovenski delavci sodijo v jugoslovansko socialno-demokratsko stranko, torej tudi ne morejo biti člani nemške deželne organizacije. Te delitve ne zahteva samo statut stranke, ampak tudi praktična potreba; sredstvo agitacije je jezik in med slovenskim delavstvom bodo samo slovenski sodrugi lahko dosegli vspehe. Središče socialno-demokratskega dela na Štajerskem mora biti deželna organizacija, ki naj se ustanovi na današnji konferenci. S tem se ne osnuje nikakršna „narodna“ organizacija. Deželna organizacija ima biti posredovalnica med lokalnimi in okrajnimi organizacijami na eni in izvrševalnim odborom v Ljubljani na drugi strani. Skrbeti mora za redno plačevanje strankinega davka, od katerega se ima določena kvota odračunavati izvrševalnemu odboru v Ljubljano. Ko se organizacija izvede, bo najbrže najprimernejše mesto za sedež v Celju, odkoder so tudi železniške zveze ugodne. Toda začasno naj bi bil sedež tam, kjer je najmočnejša organizacija, t. j. v Trbovljah. Glede na tisk se mora v prvi vrsti delovati na to, da se čimbolj razširi centralno glasilo stranke „Rdeči Prapor“, razširjanje nemškega dnevnika „Arbeiterwille“ lahko služi slovenskim sodrugom za vzgled. Priznati je pa, da obstoja potreba za lokalni list; tej potrebi bi za sedaj lahko služil „Naprej“, ki bi odprl posebno rubriko za Štajersko. Govornik predlaga torej sledeči resoluciji:

I. Na temelju statuta, ki ga je sprejel zadnji zbor stranke v Ljubljani, se ustanovi štajerska deželna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Sedež deželne organizacije bode začasno v Trbovljah, dokler se ne razvijejo razmere tako, da se premesti v kakšno drugo štajersko mesto. Na sedežu odbora deželne organizacije naj se ustanovi deželno tajništvo. Odbor deželne organizacije sestoji iz sedmih članov, ki naj se izvolijo po možnosti iz mesta, kjer je sedež odbora, oziroma iz njegove bližine. Poleg političnega odbora bodi kontrola, ki šteje sedem članov. Odbor se konstituira na svoji seji.

II. Deželno glasilo slovenskih socialnih demokratov na Štajerskem bodi v Ljubljani izhajajoči „Naprej“, ki naj redno prinaša vesti iz Štajerske. Vsem sodrugom se pa naroča, da vztrajno in v vseh delavskih krogih razširjajo centralno glasilo jugoslovanske socialno-demokratske stranke „Rdeči Prapor“.

O obeh predlogih se je razvila obsirna debata, ki je trajala čez poldne. Posvetovanje se je tedaj prekinilo in se je nadaljevalo ob 1. popoldne.

Sodrugi Pičinin je vložil sledeči dodatni predlog:

„Današnja deželna konferenca sklene, da se izvrši povsod, kjer razmere dopuščajo, cestna organizacija z rednimi funkcijami. Kjer to iz krajevnih razlogov ni mogoče, ima zaupnik pri organiziranih slovenskih sodrugih pobirati strankin davek in obračunavati z izvrševalnim odborom v Ljubljani.“

Po temeljiti debati so bili vsi predlogi soglasno sprejeti.

V odbor deželne organizacije so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Ignac Sitter (Trbovlje), Jože Učakar (Trbovlje), Anton Topolšek (Trbovlje), Ivan Urlep (Hrastnik), Josip Pečnik (Zidani Most), Florijan Stigel (Zidani Most), Martin Pondelak (Videm); v kontrolo: Viktor Kukec (Ljutomer), Alfred Pičinin (Pragersko), Ferdinand Valenčak (Velenje), N. Stepišnik (Ribnica), N. Marn (Celje).

Ko so se rešile še nekatere lokalne zadeve, je predsednik sodrug Sitter zaključil konferenco, od katere pričakujejo vsi udeleženci najboljših sadov.

Sodrugi, somišljeniki!! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! povsod za

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim poteče naročnina koncem tega meseca, da jo zopet obnové. Pri tem naj se ozirajo na to, da je naročnina od 1. aprila t. l. naprej nekoliko povišana z ozirom na to, da

izhaja od 1. aprila naprej
„Rdeči Prapor“
trikrat na teden in sicer v
torek, četrtek in soboto
ter bo veljal:

Za Avstro-Ogrske dežele:
za celo leto 14.— kron
za pol leta 7.— „
za četrť leta 3.50 „
na mesec 1.20 „

Za Nemčijo:
za pol leta K 7.90
za četrť leta „ 4.—

Za Ameriko:
za pol leta K 9.50
za četrť leta „ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

o **Jugoslovanska konferenca**, ki je bila določena za Veliko noč, se je odložila sporazumno s hrvatsko stranko in skupno eksekutivo, ker je o Veliki noči strankin zbor ogrske socialne demokracije, pa bi bila vsled tega ondotnim, zlasti srbskim in slovaškim delegatom udeležba onemogočena. Novi termin konference se objavi pravočasno.

o **Srbako socialistično časopisje**. V Velikem Bečkereku na Ogrskem izhaja že nekoliko let srbski delavski list „Narodni Glas“, ki služi večinoma poljedelskemu proletariatu. Madžarski tiskovni zakon je v marsikaterem oziru reakcionaren in zaradi njega ni mogel „Narodni Glas“ nikakor postati političen list. Velike težave mu je delalo tudi preganjanje delavskih organizacij, od katerih je največ odvisen njegov obstanek. Medtem je pred dvema letoma ustanovila hrvatska socialno-demokratska stranka srbsko glasilo „Pravo Naroda“, ki izhaja zdaj v Šidu, kjer ga urejuje poslanec sohr. Korač. Ta list se prav dobro razvija in dobi kmalu tudi svojo lastno tiskarno. Zdaj se je sklenil med izdajateljstvi obeh navedenih glasil dogovor, po katerem se oba združita v „Pravo Naroda“, kar bo omogočilo, da se ta list poveča, od česar bodo imeli korist naročniki obeh dosedanjih časopisov. Uredništvo upa, da bo takoj po združitvi začelo „Pravo Naroda“ izhajati v podvojeni obliki in da se potom se tekom leta poveča. Sploh je občudovanja vredno, kako se razvija socialistični tisk na Hrvatskem. Slovenskim sodrugom bi lahko služil za izgled.

o **Vabilo na občni zbor zveze zidarjev** podružnice ljubljanske, ki se vrši na cvetno nedeljo, dne 4. aprila točno ob 8. uri jutraj v gostilniških prostorih g. Petriča na Resljevi cesti. Dnevni red: 1. poročila: a) odbora, b) blagajnika, c) revizije, d) obč. zbora zveze avstrijskih zidarjev v Budjovcih. 2. Vpisovanje članov. 3. Volitev novega odbora. 4. Delovni pogoji in zidarska organizacija. 5. Raznoterosti. Zidarji, potreba je, da se vsak udeleži tega vevlačnega občnega zbora, ki ima namen vstvariti novo podlago za razvoj in povzdigo zidarske stroke. Ob pričetku letne sezone vprašati se pa tudi moramo, kako? Na to vprašanje, tovariši zidarji, dobili bomo odgovor na cvetno nedeljo, 4. aprila. Zato naj nikdo ne izostane. Pozor! Vsak, kdor ima člansko knjigo, mora jo seboj prineesti. Odbor.

Nevarnost je minila.

Odleglo je ljudstvu. Vojne, ki so jo propagirali hujskati in o kateri so trdili, da je neizogibna, ne bo. Zakaj, Srbija je izpolnila vse, kar so velevali zahtevale od nje in Avstrija nima nobenega povoda za vojno. Tolazilna je bila vest, da je mir končno zagotovljen; vendar pa bi bilo težko, ukati in vriskati zaradi tega, zakaj prežalosten je pogled na ubogo Srbijo, ki se nam kaže potrta in žalostna, da se smili sreč. Da se je ohranil mir v Evropi, je morala Srbija premagati sama sebe ter se ponizati. Radostnih čutov to ne more poroditi. Vendar ima uboga dežela tudi v tem položaju to-

lažbo; kajti priznati se ji mora zasluga za ohranitev miru in zavest, da si je s svojim težkim korakom pridobila bogate simpatije, ji bo najbolj pomagal, povzdigniti se iz sedanjega ponižanja. Da se je morala vdati, ker so jo prisilile razmere, ne more uničiti zasloge, kajti vse, kar se zgodi, se mora zgoditi vsled konstelacije in sile razmer; tudi kar stori posameznik dobrega in slabega, mora storiti iz nujnih razlogov in dokler se priznavajo zasluge ljudem, se ne morejo odrekati deželi, ki je dosegla najtežjo zmago, ko se je odrekla svojim iluzijam.

Težko je človeku filozofirati, ko ga je zadel hud udarec in v Srbiji nimajo danes drugega občutka, kakor da so izgubili igro. Nam je ložje, misliti mirno in mi razumemo, da srbska izguba ni tako velika kakor se jim kaže ta trenutek. Tako kakor so mislili v Belemgradu, se ne izpolni narodno kopnenje, ali zato ni treba, da bi se pokopali vsi lepi upi. V novih razmerah nahaja razvoj nove poti; zgodovina ni večno posnemanje preteklosti. Zakoni, ki so zedinili Nemčijo in Italijo, so imeli svoj čas; jugoslovansko vprašanje je postalo akutno v naši dobi in se bo rešilo po njenih zakonih. Najvažnejšo nalogo na tem polju ima zdaj Avstrija, ki mora dokazati, da zna biti ne ječa, ampak dom svobodnih narodov. Srbija ne more biti jugoslovanski Piemont; ampak nova doba ne potrebuje več Piemonta. Če je Avstrija zmožna demokratizirati se in premagati terorizem peščice šovinističnih hujskacev z obeh strani Litve, tedaj se odpre tudi Jugoslovanom lahko široko polje svobodnega razvoja in nova Avstrija postane lahko tudi Srbom v kraljevini, ki jo vidijo danes le kot sovražno zatiralco, zaščitnico in opora. To pa je naloga avstrijskih narodov, ki morajo spoznati, da ne vodi neplodni nacionalistični prepir, ampak demokratično delo na vse strani do cilja. Samo v demokraciji je svoboda — za socialne skupine prav tako kakor za posameznike in za narode.

V naslednjem podajamo najvažnejše vesti, ki so došle o srbskih dogodkih.

Belgrad, 30. marca.*) Ministrski svet je sklenil popolnoma ugoditi zahtevam velesil. O tem sklepu se je takoj obvestil srbski poslanik na Dunaju. Vlada bo jutri skupščini poročala o predstavi velesil. Potem dobi srbski poslanik na Dunaju nalog, izročiti avstro-ogrski vladi srbsko izjavo, ki so jo priporočile velesile.

Belgrad, 30. marca. Snoti so bile v Belemgradu nameravane od vojne stranke velike demonstracije proti Rusiji. Pred stanovanjem ruskega poslanika in pred ruskim konzulatom so bili močni oddelki policije in žandarmerije. Nekaterim skupinam demonstrantov se je zabranil pristop. Blizu omenjenih poslopij so se našli veliki kupi kamenja za pobijanje šip.

Belgrad, 30. marca. Iz 14 mest se je vladi brzojavno naznanila želja, da se skliče „Velika skupščina“, ker sedanja skupščina nima pravice, sklepati o nasledstvu na prestolu. Kralj Peter se brani na vso moč velike skupščine, ker ta je pahnila leta 1858. njegovega očeta s prestola. Rajši bi sam odstopil.

Dunaj, 30. marca. Iz Londona se poroča: Tukaj se ne namerava podpirati dinastije Karađorđević, ki je zaradi načina, po katerem je prišla na prestol, prisiljena voditi agresivno politiko. — Gjorgje ne bo takoj odpotoval. Pozneje pojde v kakšno zdravilišče. Bolan je na želodcu in na jetrih, vsled česar je močno nervozen. Njegova najljubša ideja je nenaravna smrt, na bojišču ali pa vsled kakšne nezgode.

Berlin, 30. marca. „Vossische Zeitung“ poroča: Verjetne vesti pravijo, da se vlada s Petrom pogaja zaradi njegovega odstopa.

Dunaj, 30. marca. V poučenih krogih pravijo, da se mora pač računati z odstopom kralja Petra, da pa vendar ni pričakovati v najbližjem času. Vendar se vodijo med kabineti velesil pogovori, ki se bavijo s stališčem velesil za slučaj izpremembe na srbskem prestolu. Smatra se za gotovo, da gredo pogajanja za sprejemom sledečih dveh točk:

1. Velesile ne bodo na noben način dovolile, da se ustanovi v Srbiji republika.

2. Če bi prišlo do volitve kralja, bodo velesile skupno nastavile kandidata ter priporočile srbski vladi, naj se ta izvoli.

Peterburg, 30. marca. Za naslednika Izvolskega se smatra Jengaličev, ki je bil prej dodeljen cesarju Viljemu.

*) Ta poročila so vsled pomote na pošti prišla za zadnjo številko prepozno v tiskarno.

Srbski poslanik na Dunaju dr. Simić je po nalogu svoje vlade vročil Aehrenthalu sledečo noto:

Srbija priznava, da aneksija Bosne ne tangira njenih pravic in je pripravljena, pokoriti se odredbam, ki jih bodo ukrenile velesile glede na § 25. berolinske pogodbe. Pokorec se nasvetom velesil se Srbija obvezuje, da bo odnehala od svojega protesta in odpora proti aneksiji, spremenila smer dosedanje svoje politike napram Avstro-Ogrski ter ž njo v bodoče živela v prijateljskih odnosih. V zaupanju na miroljubne namene Avstro-Ogrske bo Srbija reducirala svojo armado na stanje spomladi 1. 1908 razorožila in odpustila prostovoljce in čete ter na svojem ozemlju preprečila vstajalske čete.

Politični odsevi.

* **Češki deželni zbor** se skliče v prvi polovici tega meseca na kratko zasedanje.

* **Baron Aehrenthal** bo baje imenovan za grofa.

* **Na Ogrskem** poka. Vse časopisje piše, da izbruhne po Veliki noči ministrska kriza. Pod pepelom tli že dolgo, a doslej so mašili razpoke, kakor so mogli. Zdaj se pa kaže, da so nasprotja ne le med koalicijskimi strankami, temveč tudi med posameznimi ministri tako velika, da se ne bo dalo več krpiti. Andrassy je sam izjavil, da dobe 26. aprila poslanci že drug položaj v zbornici. Tako kakor je zdaj, se ne morejo delati postave. Nadalje je izjavil, da je dobro, ker se se ni napravila postava o volilni prenosov. Ogrski državni zbor se je odgodil do 26. aprila, ker hočejo počakati, da Kossuth popolnoma okreva. Trdi se, da odstopi sedanja vlada in da prevzame vlado neodvisna stranka.

* **Madžarski šovinizem** je cvetka posebne vrste. Tudi sedanji ministrski predsednik Wekerle je njegov glasen prerok. Dokler je trajala med Avstro-Ogrsko in Srbijo napetost, je govoril včasih tako, da bi bila vojna res pestala neizogibna, če bi bila Srbija močnejša in pa tako občutljiva kakor Aehrenthal. Besede, da je treba „gadu na Balkanu izpuliti strupeni jezik“ in podobne pač niso kazale posebne miroljubnosti. Enkrat je pripovedoval, da se je Bosna zato anektirala, da se prepreči ustanovitev jugoslovanske države. Zdaj je pa zatrjeval, da se tudi zedinjenje Jugoslovanov v monarhiji na noben način ne pripusti, ampak da ostane dualizem neizpremenjen za vse čase. Wekerle in njegovi kumpani seveda pozabljajo, da bo o teh rečeh še kdo drug odločeval in da narodi niso njegove marionete.

* **Tudi nemški kancelar Bülow** ima težave, tako velike, da se je že raznašal glas, da je podal demisijo. V državnem zboru namreč nikakor ne more dobiti večine za svoje finančne načrte, zlasti ne za davek na zapuščine. Te dni je pač v državnem zboru govoril kakor da je njegovo stališče popolnoma utrjeno. Dejal je, da ostane na svojem mestu, dokler mu zaupa cesar in mu to pripusti njegova vest. Izjavil je, da bo blok še marsikaterega preživel. Upa, da dokaže državi in inozemstvu zbornica, da je v stanu rešiti finančni načrt. — O nemško-angleških razmerah je izjavil: Nemčija ne misli tekmovali z Angleško. Nima povoda, da kaj zakrije ali da pospeši zgradbo novih ladij. Državni tajnik Tirpitz je pa izjavil, da Nemčija izpeljava svoj načrt o izpopolnitvi brodovja po sarem načrtu. Nemčija bo imela leta 1912. 12 dreadnoughtov in 3 invincible: torej 15 in ne 17 modernih ladij.

Sodrugl

Kdor želi napredek naše stranke, ne sme nikdar pozabiti, da je časopisje najvažnejše orožje v našem boju. Vsak napredek našega časopisja je napredek naše stranke, vsak korak, ki ga more zaznamovati naše časopisje, nas približuje delavskim, socialno-demokratskim ciljem. Razširjajte torej neumorno „Rdeči Prapor“, pridobivajte mu nove naročnike, zahtevajte ga po vseh javnih lokalih, v katere zahajate! Ako bo „Rdeči Prapor“ krepak in velik, se poveča in utrdi Vaš vpliv na javnost. „Rdeči Prapor“ je Vaš glas, skrbite torej, da se bo slišal v vedno širših krogih! Vse, kar storite za svoje glasilo, ste storili zase, za svoj napredek, za svojo korist. Agitator za strankino glasilo mora biti vsak posamezni sodrug!

Domače vesti.

Patriotizem je lepa reč in velja v meščanskih strankah za krepkost vseh kreposti, tako da se pogostoma, stremeč kvišku, krepkopicne in postane iz njega pravi bizantinizem. Vendar pa ima tudi patriotizem meje in tudi brez posebnih studij se lahko ugane, kje da so. V kapitalistični družbi je kupčija prvi zakon, ergo preneha patriotizem, ker se začne dobiček. To se je pokazalo v zadnjem času prav očitno. Kakor je znano, se je vozilo mnogo vojaških čet po železnicah in cela vrsta železnih restavracij je smatralo to kot najugodnejšo priliko za nenavadno žetev. Četa ima na železnih postajah kratek odmor. Disciplina ne dovoljuje vo-

jakom, da bi se oddaljili, pa jim dovoljenje sploh ne bi pomagalo mnogo, ker ne poznajo tujega kraja. Svojo lakoto in žeje morajo torej hočeš nočeš potolažiti na kolodvoru — če dovoljuje mošnjiček. In «dober» kupčevalec razume takoj, da je tu ugodna prilika za kategoričen imperativ. Konkurence ni, torej se cene lahko diktirajo po mili volji. Tudi med restavraterji so pač taki, ki mislijo drugače, pa razumejo, da prinese množica tudi ob nizkih cenah čeden skupiček. Ampak pravi «patriot» se ne vdaja sentimentalnosti; in tako so na nekaterih postajah — n. pr. na Zidanem Mostu — izsesavali uboge vojake, da je bila groza. Terjali so nezasišane cene in nobena intervencija ni pomagala. Zdaj se poroča z Dunaja, da to infamno odeduštvo vendar ne ostane brez posledic. Dunajski časopisi pišejo o tem: Ob zadnjih vojaških izprehembah se je večkrat pripetilo, da so posamezni kolodvorski restavraterji in njihovi uslužbenci zahtevali od vojakov za živila in pijačo nečuvno visoke cene. Kakor se čuje, ne ostane brez posledic, da so po nekaterih krajih zahtevali 70 v za steklenico piva ali četrt vina, 30 v za cervelat-klobaso i. t. d. Nastopile bodo proti krivcem politične oblasti in železniške uprave, ki jim bodo odpovedale najemninske pogodbe.

— **Za koroški deželni zbor** so bile v ponedeljek, dne 29. marca volitve iz kmečkih občin. Izvoljena sta bila dva slovenska klerikalca, in sicer Grafenauer v okraju Pliberk-Zelezna Kapla in Ellersdorfer v okraju Beljak-Dobrla vas. Poleg teh je izvoljenih 11 nemških nacionalcev, in sicer v Celovcu Kirschner in Wieser, v St. Vidu Pirker, v Beljaku Breitenegger in Gailer, v Feldkirchenu Huber, v Smohorju dr. Waldner, v Friesachu Hönlinger, v Gmündu Hofer, v Spitalu Kapeller. Nemška klerikalca sta izvoljena v Volsperku, in sicer Krampfl in Walcher. Nemški klerikalci so izgubili špitalski mandat, ki so ga imeli doslej.

— **Konsumno društvo za Ljubljano in okolice**, vpisana zadruga z omejeno zavezo. Opozarja se delavce, da pristopajo v to društvo, ki je za obstoj delavskega ljudstva velikanskega pomena. Pristopnina znaša 1 krono, delež pa 20 kron, ki se plača bodi naenkrat ali v več obrokih. — Dosedanja prodajalna na Glincah lepo uspeva, vendar bi pa bil lahko še veliko večji promet nego je, če bi se delavstvo še vse bolj zavedalo važnosti konsumnih društev. Nove prodajalne se otvorijo povsod tam, kjer se vpiše dovoljno število članov. Delavci, na delo!

— **Štajerski klerikalci** so odbili kompromis za deželnozborske volitve, ki sta ga ponujali «Narodna» in Plojeva stranka. Klerikalna stranka je to naznanila s sledečim sklepom: Slovenska kmečka zveza je na zaupnem shodu dne 24. junija 1909 v Mariboru vzela poročilo svojih poverjenikov za kompromisne pogovore z «Narodno stranko» in s stranko «Zedinjenih Slovencev» (Plojevo) z zahtavo na znanje. Ker pa niti «Narodna stranka», niti stranka «Zedinjenih Slovencev» nista ponudili nobenih pogojev za stvarno podlago trajne sloge med spodstajerskimi Slovenci, ampak zahtevali za prihodnje deželnozborske volitve samo razdelitev mandator in sicer «Narodna stranka» zase 4, stranka «Zedinjenih Slovencev» zase 3, tako da bi «Slovenska kmečka zveza» bila v deželnem zboru v manjšini s svojimi poslanci in popolnoma vezana na obe nasprotni slovenski stranki, je sklenila «Slovenska kmečka zveza», da za deželnozborske volitve postavi v vseh slovenskih okrajih lastne kandidate.

— **Železniške nesreče**. V četrtek ob 5. uri jutraj se je na tovornem kolodvoru južne železnice v Diemlachu pri Mureku ob Muri zgodila velika nesreča. Premikajoči stroj je dospel po neprevidnosti kraj takozvanega slepega tira in se je prevrgel preko tri metre visoke skarpe. Strojvodja Karol Kukovič je bil vržen več metrov daleč na vrt, ne da bi se bil znatno poškodoval, kurjač Štefan Kožel je pa prišel pod stroj in bil na mestu mrtev. Zapustil je vdovo in dvoje nepreiskrbljenih otrok. Železnica je šele drugi dan spravila poškodovane vozove in stroj na tir. Škoda je precej velika. — Poštni vlak iz Maribora je zadel na postaji Brezovo v zadnji voz tovornega vlaka, ki je stal čez varnostni znak, kljub temu, da je kazalo vhodno znamenje prost uvoz, pri čemer se je razbil stroj in 2 tovorna voza. Poškodoval se je kurjač. Vzrok nezgode je oseboje na kolodvoru, (seveda!) ki se je odprlo prost uvoz, kljub temu, da je stal tovorni vlak čez varnostni znak. — Stroj popoldanskega poštnega vlaka je zadel pri čuvajnici št. 147 pri Spitalu ob Dravi zadnji del čez progo vozečega, s hlodi obloženega voza ter ga popoldno razdrobil. Hlapca je vrglo med blode, kjer je dobil hude poškodbe in v par minutah umrl, konji pa so ostali nepoškodovani. Železnice zatvornice so bile, ko je peljal hlapec čez progo, odprte, torej vzrok nesreče čuvajeva nepazljivost. Kaj pa je vzrok tej nepaznosti, se ne pove. — Na progi Zagreb-Reka se je pripetila pri Josipdolu velika železniška nesreča dne 25. m. m. zvečer. Ponesrečil je mešanec, ki vozi v Kameral-Moravice v Karlovac. Vlak je došel ob 6.42 v Josipdolu, kjer se je pa pretrgal in se je drugi del zaletel v prvi del. Iz tira je skočilo več voz, dva sta padla z nasipa 40 metrov globoko. Razbilo se je 22 voz. Uradno se poroča, da je ubitih šest potnikov, eden

nevarno in eden lahko ranjen. Lahko sta pa tudi ranjena dva železniška uslužbenca. Naknadno se pa poroča, da se je mešani vlak med postajama Josipdol in Tounj, ravno ko je pripeljal do značnega padca proge, vsled slabe medsebojne priprave voza in velike teže zadnjega tovornega dela, utrgal. Zadnji del, obstoječ izključno iz tovornih voz, je spočetka nekoliko zaostal, nato pa, prišedši do strmine, z velikansko hitrostjo zletel po nagnjeni progi, došel prvi del ravno, ko je oni vozil v hudem ovinku ter zadel vanj s tako silo, da se je 22 voz popolnoma razdrobilo. Od objavljenih devetih mrtvih sta mrtva dosedaj samo dva, okrog 20 je pa močno ranjenih, vsi pa so večalimani vsled strahu oboleli. Eden je postal mutast. Strojvodja in vlakovodja sta izginila ter jih do sedaj niso še našli. — 34 letni sprevoznik državne železnice Josip Kokalj je na vlaku Pulj-Trst padel s stopnice vagona, ko je preščitaval vozne listke. Kokalj je padel z voza, na srečo se je pa poškodoval na rokah in na obrazu. Prvo pomoč so mu nudili na zdravniški postaji. — Na postaji Javornik na Gorenjskem je v soboto skočil s tira jutranji osebni vlak ob pol 6. uri pri menjalnici vsled ponizanja tira. Kake težke telesne poškodbe ni nihče dobil. Poškodovan je stroj in poštni voz razbit. Vlakovodja je neznatno poškodovan.

— **Zaradi oskrumbe** so aretirali nekega slugo v hotelu «Union» v Ljubljani. Devetletna deklica je prišla v hotel kupit ostanke jedil. Dotičnik jo je zvalil v sobo in jo tam siloma oskrunil.

— **Samomori vojakov** se neprenehoma množe. V Celovcu se je v soboto ustrelil vojak 17. pešpolka Ivan Kastelic. Vzrok samomora — seveda — ni znan.

— **Legar** se je pojavil v okolici Teharij pri Celju.

— **Radiopostaja v Pulju**. Pred par meseci se je začela delati radiopostaja blizu Pulja. Pred nekaj dnevi je bilo tako daleč gotovo, da so se mogli izvršiti poskusi že na dolge distance (Francosko in Angleško). Veliki vsprejemajoči aparat iz železa konstruiranega stolpa je nad morjem kakih 150 m visok. S tem bo mogoče občeševati z eskadrami na daljne instance. Na postaji so trije aparati, ki lahko sprejemajo in oddajajo poročila na daljne in krajše distance.

— **Na morju umrl** je neki Jurij Sužnjak, ko je potoval na parniku «Melpomene» iz Santosa v Trst. Mrlca so izkrcali in pokopali blizu Rio de Janeiro.

— **Eksplodizija v Slovenski Bistrici**. Smodnik je v četrtek ob 1/2. uri eksplodiral v Stigerjevem skladišču. Grozen pok je prestresel mesto in zdrobil nebroj šip. Trgovskega vajenca, ki je imel opraviti pri smodniku, je raztrgalo na kosce. Dosedaj so našli le odtrgano roko in nogo. Tudi drugi uslužbenci v skladišču so dobili večje in manjše poškodbe. Ubilo je tudi enega konja. Vojaštvo in gasilci so ogenj hitro omejili in tako zabranili večjo nesrečo. Prebivalstvo je silno razburjeno.

Socialni pregled.

**** Zvišanje železniških tarifov.** Ministrska tarfna komisija je pregledala in odobrila načrt novih tarifov. Ta načrt pride danes v pretres v pododseku državnega železniškega sveta. S tem načrtom se namerava zvišati tarife za tovorni promet in za osebni promet. Zvišanje bo tako, da bo imela država 45 do 50 milijonov več dobička kot doslej, toraj bi znašalo zvišanje povprek 10%. Refakcije hočejo odpraviti. Novi tarifi bodo 1. oktobra t. l. stopili v veljavo.

**** Volitve v «Delavsko zavarovalnico zoper nezgode».** Pri volitvi v sredo sta bila izvoljena socialno-demokratska kandidata, in sicer za člana Bandl, za namestnika pa Kmet. Dobila sta 3133 glasov. Narodnjaška liberalno-klerikalna kandidata Jeriha in Gomišek sta dobila 2496 glasov. — Narodnjaški listi trdijo, da je vevška papirnica nepravilno postopala. Preiskava bo pač dognala, če je to resnično.

Strokovni pregled.

— **Strokovne organizacije, pozor!** V sredo, dne 7. aprila bo seja strokovne komisije v zadnji sobi gostilne pri Petriču na Resljevi cesti št. 22. Dnevni red zelo važen. Prosi se zato vse delegate, da se zanesljivo udeležijo te seje. Začetek ob 8. uri zvečer.

— **Krojači, pozor!** V nedeljo, 4. aprila se vrši pri Perlesu v Ljubljani shod krojačev. Pridite vsi! Začetek ob 9. uri dopoldne.

— **Občal zbor društva tiskarjevna Kranjskem** je bil dne 13. marca v Mestnem domu v Ljubljani. Iz poročil posnemamo, da je imelo društvo, ki je štelu koncem leta 179 članov v letu 1908 K 13.969.35 prejemkov in K 11.934.35 izdatkov, torej K 25.903.70 prometa. Prebitek znaša 2035 K. Društveno imetje (brez knjižnice in inventarja, ki sta vredna K 2870) pa je naraslo na K 39.571.09. Prispevki članov znašajo K 11.522.80. Podpora se je izplačala K 5308.60. Izobrazba je veljala K 1084.92, uprava K 1215.97, organizacija K 699.32 i. t. d. Pri posredovalnici za delo se je oglasilo 23 članov, 20 jih je dobilo delo, 2 sta odpotovala, 1 je še zglašen. Razentega je dobilo delo 9 potujočih pomočnikov. Društvena knjižnica šteje 1500 knjig. Izposodilo se je v prejšnem letu

103 osebam 1296 knjig. V društvu je na razpolago 26 različnih časnikov in revij. Meseca septembra je proslavljalo društvo svojo štiridesetletnico, o kateri smo že takrat poročali. Novi društveni odbor se je sestavil naslednje, in sicer so bili izvoljeni večinoma prejšnji odborniki: Predsednik L. Werzak, podpredsednik I. Mlinar, računovodja O. Planinc, blagajnik I. Komar, blag. namestnik I. Lampič, zapisničarja E. Jakhl in A. Strekelj, knjižničarja S. Dražil in I. Nabernik, odbornika J. Gerčar in A. Volek. Računski pregledniki V. Cerar, I. Ciber in R. Pirkovič. Upravitelja potniške blagajne: Za Ljubljano O. Planinc, za Rudolfovo C. Wernig. Tarfna komisija: P. Jelčnik, F. Jezeršek, J. Linhard, J. Paulič, I. Pezdin, J. Gerčar, R. Stibinger, A. Smuc in O. Tutta. Tarfno razsodišče: J. Mlinar, O. Planinc in V. Premk; Namesnik: F. Ojstriš. Društvo uspeva jako ugodno in je res vzor glede točnosti in uprave vsem strokovnim društvom. Gmotno stanje nam priča o požrtvovalnosti članov tega društva. Želimo društvu i v bodoče najlepšega razvitka.

Umetnost in književnost.

— **Majski list** izda stranka tudi letos in sicer na 12 straneh in z ovitkom. List bo torej povečan, imel bo bogato vsebino ter bo skrbno urejen in ilustriran. Izšel bo zanesljivo do polovice aprila. Vse organizacije in sodruge opozarjamo na to izjavo in prosimo, naj naznanijo naročila čimprej «Delavski Tiskovni Družbi» v Ljubljani, Dunajska cesta 20. Noben sodrug bi ne smel ostati brez majskega lista.

— **Iz «Delavske tiskovne družbe v Ljubljani».** Te dni izide stenografski zapisnik zadnjega strankinega zbora. Prosimo, da se oglase vsi tisti, ki ga hočejo imeti, kolikor mogoče hitro, ker je naklada omejena. Sodruga kolporterje v Idriji, Zagorju, Hrastniku, Jesenicah, Trzinu in drugod prosimo, naj takoj naznanijo, koliko izvodov naj se jim doloži. Cena bo zmerna.

Dopisi.

Iz Idrije. Idrija je imela vsled zasluge klerikalnega deželnega odbora, kateri je novembra l. l. razpustil naš občinski odbor, zopet priliko, dne 26. in 27. m. m. pokazati, da se ne da komandirati klerikalni strahovladi. Naša socialno-demokratska in narodno-napredna stranka sta postavili iste kandidate v vseh treh razredih, ki so bili v razpuščenem občinskem odboru. Klerikalci so si bili svesti zmage; lagali so po časopisju, obrekovali od volilca do volilca, da so socialni demokrati napravili dolgove, da bodo spravili občino v bankrot i. t. d. Poklicali so celo nekega fratra v Idrijo, da je cerkvi agitiral za klerikalce. Vrsile so se večer za večerom pridige, h katerim je bilo dovoljeno samo skozi zakristijo hoditi, vsa druga vrata so bila zaklenjena. Ali dasi je bilo prepovedano, javno poslušati, naj vseeno čitajo naši čitatelji eno teh pridig, ki se glasi doslovno: «Mi katoličani, ki smo tukaj zbrani, ne smemo biti strahopetneži, mi, ki imamo pravo vero, moramo biti v njej stanoviti. Kdor hoče biti katoličan, mora to na zunaj pokazati, da vidijo nasprotniki, da smo res katoličani. To pa dokažemo le tedaj, če poslušamo edino naše pastirje duhovnike. Ubogali jih moramo in čitati samo one časnike, ki nam jih oni priporočajo, kakor «Slovenec», «Domoljub», «Bogoljub», «Mladost» i. t. d. Ne smete pa čitati «Slovenskega Naroda» in «Idrijčana» (Napreja). Vsak katoličan mora biti vpisan v telovadni odsek, vsako dekle v Marijino družbo. To pa se ni dovolj; hoditi se mora na naše shode kakor hodijo socialni demokrati na svoje shode, ki trajajo po 2. do 4. ure. Torej ni dovolj, če se le doma za pečjo rožni venec moli, tisti se ni katoličan. Ako hočete biti katoličani, morate tudi pri volitvah voliti može, ki Vam jih mi priporočamo, kajti oni so že takorekoč od boga postavljeni. Torej se enkrat povdarjam: Pokažite ob volitvah, da ste katoličani.» Tako je moledeval debeli pater v cerkvi, kjer je mesto za besedo božjo. Ali bog se je nad tako besedo razjezil in poslal je dne 26. na volišče 229 mož, ki so glasovali proti možem, ki so bili «od boga postavljeni». Tako so torej rešuje versko nevarnost, ni čuda torej, da so v Idriji klerikalci smrtno potrti.

Nova stavba
v Rožni dolini šte. 215
se iz proste roke proda.

Istotam se oddaja
stanovanja
za majo termin.
Ernest Škof.

DELAVCI!

Pripravite se, da dostojno praznujete prvi majnik!

Shodi.

Trst. Dne 4. aprila se vrši javni shod v „Delavskem Domu“ ob pol 11. uri dopoldne. Dnevni red: Zadnji politični dogodki in delavstvo. Poročevalec Etbin Kristan.

Društvene vesti.

§ **Delavsko izobražev. društvo v Pulju** priredi v ponedeljek 5. in v torek 6. t. m. dvoje predavanj v Arce Romano. Začetek je oba večera ob 8. uri zvečer. Predaval bo sodr. E. Kristan. iz Ljubljane. Predmeti se naznanijo delavstvu z vabili.

§ **Akademija.** V soboto, 3. t. m. ob 8. uri zvečer predava v veliki dvorani „Narodnega Doma“ gosp. dr. Anton Heinz, vseučiliški profesor v Zagrebu, o predmetu „rastline i mravci“ (mravlje). To predavanje znači kakor nadaljevanje zadnjega predavanja o simbiozi v rastlinskem svetu. Za delavce in dijake je vstop prost.

Podpore za družine vojakov.

Kakor je splošno znano, je vsled nenormalnih političnih razmer vojna uprava pri raznih polkih pridržala pod orožjem vojake, ki bi bili morali sicer že oditi na dopust, oziroma je poklicala neko število rezervistov pod zastavo. Dasi ne gre za mobilizacijo, je vendar brambovski minister v državnem zboru izjavil, da se bodo izplačevale družinam teh vojakov enake podpore, kakršne bi imele dobiti v slučaju mobilizacije na podlagi zakona z dne 13. junija 1880 o vojni taksi.

Po tem zakonu imajo pravico do omenjene podpore družine, ki so potrebne pomoči. Za člane družine se štejejo v takih slučajih žena, otroci, nadalje starši, stari očetje in stare matere ter bratje in sestre, če jih je dotičnik prehranjeval, to se pravi: „če je bila najnujnejša oskrba njih življenja popolnoma ali pa vsaj večinoma odvisna od osebnega zaslužka tistega, ki je poklican na aktivno službo.“

Podpora obsega za vsakega opravičenca

1. dnevno preživno pristojbino;
2. dnevno stanovalno pristojbino.

Samo tisti ne dobi stanovalne pristojbine, ki stanuje v svoji hiši ali pa v hiši na aktivno službo poklicanega ali pa v kakšnem javnem zavodu. Stanovalna podpora znaša polovico preživne pristojbine.

V zmislu naredbenega lista za vojsko z dne 8. januarja 1909 znaša pristojbina, ki se more zahtevati za vsakega opravičenega člana družine na dan

v Ljubljani	55 vin.
na Kranjskem (izven Ljubljane) 50 „	
v Gradcu	68 „
na Štajerskem	57 „
v Trstu	67 „
na Primorskem	63 „
v Celovcu	66 „
na Koroškem	60 „
v Zadru	60 „
v Dalmaciji	56 „

Za otroke izpod 8 let je polovična pristojbina.

Vsa podpora za eno družino pa ne sme presegati tistega zneska, ki se ima po osebnih in lokalnih razmerah smatrati kot poprečni dnevni zaslužek tistega, ki je poklican pod orožje. Če dobe člani družine kakšno podporo od dežele, od občine, ali od privatnih ljudi, se s tem ne zmanjša njih pravica do državne podpore.

Izplačuje se podpora le tedaj, če se prosi za njo. V zakonu ni povedano, kdo ima prositi (če vojak ali družina); tudi ne, kje se ima prositi. Ker je pa politični oblasti odkazana preiskava potrebnosti, je umestno, da se vposljejo prošnje tej oblasti (v Ljubljani in v Trstu deželni vladi, v manjših mestih in po deželi pri okrajnemu glavarstvu). Ker poklicani vojak navadno ne bo imel časa in najbrž tudi ne prilike za to, se priporoča, da vloži prošnjo družina. Take prošnje so proste kelka in poštne; pač pa se mora zapisati na zavitek:

«Prošnja družine na vojaško službo poklicanega za podporo; na temelju § 20, odst. 4 zakona z dne 13. junija 1880, drž. z. l. št. 70 poštne prosto.»

Če ima prošnja na zavitku to opazko, jo sprejme vsaka pošta in ravna z njo, kakor da je priporočena. Seveda se pa odda vsaka taka prošnja lahko tudi osebno.

Pravica do podpore se začne za tiste nadomestne rezervnike (Ersatzreservisten), ki so šli meseca oktobra v službo in niso bili odpusteni, z dnem 28. novembra 1908; za družine tistih vojakov, ki so bili pridržani po triletni službi, se ima računati s 1. januarjem 1909; za tiste, ki so pozneje poklicani, se šteje z dnem, ko zapuste svoje navadno bivališče.

Za reševanje teh prošenj se sestavlja pri političnih oblastih posebna komisija, v kateri je namestnik odn. deželni predsednik ali pa uradnik, ki ga ta določi namesto sebe, potem zastopnik de-

želnega finančnega ravnateljstva in zastopnik deželnega odbora.

Izplačujejo se podpore redno dne 1. in 16. vsakega meseca za pol meseca naprej pri davčnem nradu. Če se vojak vrne, preden preteče pol meseca, vendar ni treba povrniti že izplačane podpore. Družine tistih vojakov, ki so bili od oktobra pridržani, lahko zdaj prosijo, da se jim izplača podpora za preteklo dobo.

Za rezervne častnike so drugi, seveda ugodnejši predpisi.

BLUZE

v težki svili, volni in drugim modnim blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kostume, dežne plašče, otročje obleke, krstno opravo, prepasnice, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, parške modro, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — *Fine zavrtnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija*

M. Kristofč-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52—19

10 zapovedi

za zdravje

lično tiskane, vposlje poštne prosto in zastoj lekarnar 24—13

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

KAVARNA

„Unione“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom naj-topleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena. 52—3

Klobuke, cilindre

in čepice v najnovejših fagonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2. 52—21

JOS. DEŽMAN

knjigovez :: Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

priporoča slavnemu občinstvu ter cenjenim društvom v mestu in na deželi svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvršno preurejeno

knjigoveznico

v kateri izvršuje vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela, kakor: vezanje raznih knjig za knjižnice in čitalnice, jako trpežno in ceno vezanje zapisnikov, društvenih, hranilničnih, šolskih in sličnih knjig. — *Cenjenim društvom in pri večjih naročilih primeren popust. Cene nizke! Postrežba točna!* 3—2

J. Grobelnik, Ljubljana

Ker sem oddal trgovino na debelo, uljudno sporočam, da sem znatno povečal svojo manufakturno trgovino na drobno, Pred škofijo šte. 1.

Lepe novosti za damske obleke in bluze.

Schrollovi šifoni.

Čisto platno.

Namizno perilo in robci. 10—4

Nakupil sem osebno pa Dunaju, Brnu po brezkonkurenčnih cenah

sukno za moške obleke in po-vrtnike

že od K 2.— naprej do naj-finejših vrst.

Velika

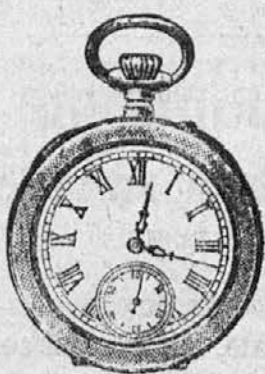
zaloga preprog,

zaves, garnitur

in odelj.

Predno nakupite letnega blaga, blagovolite si ogledati moje veliko, na novo založeno zalogo in pa zahtevajte uzorce. — Prepričali se boste, da kupite ceno in dobro!

Ceniki zastoj in poštne prosto!

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko „Union“, ker te ure so najbolj trpežne in natančne. Dobe se pri:

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu

v Ljubljani

delničar in zastopnik

švicarskih tovarn

„Union“ v Bieleu in

Genovi. 40—2

Samo pri L. Pevaleku

LJUBLJANA :: Židovske ulice št. 4.

Velikonočne in druge razglednice.

od 4 vinarjev naprej.

Na debelo cene brez konkurence.

Istotako vse merkantilne

tiskovine

po čudovito nizkih cenah.

Delavske razglednice

za 1. majnik.

Samo pri L. Pevaleku

LJUBLJANA :: Židovske ulice št. 4.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
raznoljubno potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetec**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28
Kakovostna Pojavila dajo se vnapredu

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami

ter zapriseženi sodnijski cenilec

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga, zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Časna delavnica

za popravila in nova del a.

Cene najnižje. Solidna postrežba.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

"Rdeči Prapor"

Katinka Widmayer

trgovina pri 'Solncu' za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo

45-7

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluze, obleke, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezanje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne 'peče' vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene.

Telefon št. 177

52-34

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebaško in
:: ošeško pivo ::

Telefon št. 177

Telefon št. 177

Gostilna pri „Panju“

Vegove ulice

Naznanjam slav. občinstvu, da točim izvrstno

namizno vino

po sledečih najnižjih cenah:

Vis, belo	pol litra 28 hel.
» črno	» » 28 »
Istrsko	» » 32 »
Rebula	» » 32 »
Rizling, goriški	» » 36 »
Muskatelec	» » 40 »
Dolenjec	» » 40 »
Marsala	» » 80 »
Pelinkovec (Wermouth)	» » 80 »

Od 25 litrov naprej do ceneje.

Za pristnost vina se jamči.

Za obilen obisk se priporoča

10-7

Leonardo Galante

gostilničar pri „Panju“.

Dobi se tudi tu in inozemska vina v steklenicah po najnižjih cenah.

Krasno

pomladansko zalogo modnega blaga za gospode in dame, priporoča:

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

104-49

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno došle spomladne in letne obleke, povrhnjike, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcijska za dame in dečke.

Konfekcijska trgovina

v Ljubljani

A. Lukič

Pred škofijo št. 19.

52-23

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, slamozeznice, čistilnice, preše za sadje i. t. d.?

Edino le pri

FR. STUPICA

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1, Valvazorjev trg št. 6.

In zakaj: zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarn sveta, najbolj sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo trdiko pri nakupu **stavbenih potrebščin**, portland-cementa, traverz, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobni križev, tehtnic i. t. d.

24-13

Drože! Kvas!
Svoji k svojim!

Priporočam se slovenskemu občinstvu, pekovski mojstrom in trgovcem, naj kupujejo in naročajo edino

CIRIL-METODOVE DROŽE

najboljše kakovosti in po nizki ceni. Nobeden gg. pekovi in trgovci naj bi ne ostal odslej brez tega blaga, ki se prodaja naši potrebni šolski družbi v korist.

Naročajte vsi žitne drože edinole od domačega narodnega izdelovalca

Mažsa Zalokerja v Ljubljani

V lastni hiši, Kladezne ulice št. 17. Rečne ulice št. 5.

Nova Lenasi & Gerkman Nova
slovenska trgovina **Ljubljana** v vogal Stritarjevih in Lingarjevih ulic
slovenska trgovina

za pomlad in poletje
vsakovrstno sukneno, volneno in platneno blago.
Cene solidne in postrežba točna.

24-7

Kmečka delavska
gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje dosedanjim vinskih odjemalcem, posebno občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča veliko množino še neprodanega vipavskega naravnega vina iz lastnih kleti združenih kmetov iz Dobrave, Skrlj, Brji, Smarji, Rihemberga, Kamanja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroskem in drugod.

Zadružno vodstvo.

26

Ustanovljena 1847.

52-15

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozički i. t. d. Najnižje cene.

Najsolidnejše blago.

Največja zaloga, najboljše in najcenejše trdnosti za naročanje ozi. nakupovanje:

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-32

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olja in mazila za stroje, olja proti prahu.

Ustanovljeno 1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno 1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznani najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolina, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.